షావుకారు సుబ్బయ్య

"యాభైఏళ్ళ కిందట మా వూళ్ళో కోమటి దుకాణం లేదు" అన్నాడు బావ.

చిట్టి కిల కిలా నవ్వి, "కోమటికొట్టు లేకపోతే పిప్పరమెంటులూ, బిస్కట్లూ ఎవరమ్మేవాళ్ళు?" అన్నది.

"పిప్పరమింటులూ, బిస్కట్లూ ఎక్కడివి ? అవీ ఉండేవి కావు" అన్నాడు బావ.

"కోమటికొట్టు లేకపోతే ఉప్పూ, పప్పూ, చింతపండూ ఎక్కణ్ణించి వచ్చేవి?" అన్నాడు బుల్లాడు.

"బళ్ళమీద రాసులు పోసుకుని తెచ్చేవాళ్ళు, ఏడాదికి సరిపడా అందరూ కొనుక్కునేవాళ్ళు" అన్నాడు బావ.

"అంత పెద్ద ఊరు గదా. మీ ఊళ్ళో అన్ని కాఫీహోటళ్ళున్నయ్యే ఒక్క కోమటి దుకాణం లేదా?" అన్నాడు బుల్లాడు నమ్మలేకుండా.

"అప్పటి కింకా మా ఊరి మీదుగా రైలు లేదు. ఊరుకూడా చాలా చిన్నది. కాఫీహోటళ్ళు లేనేలేవు. అట్లా వుండగా మా ముత్తాతగారి పెళ్ళి అయింది" అన్నాడు బావ.

"మీ ముత్తాత పెళ్ళికి పల్లకీ ఎక్కాడా?" అన్నది చిట్టి.

"ఎందు కెక్కడూ ? మా ముత్తాత చిన్న జమీందారు, దాదాపు ఊళ్ళో పొలాలన్నీ ఆయనవే" అన్నాడు బావ.

"హి హి హి! ముసలాళ్ళు పల్లకీ ఎక్కుతారా?" అన్నది చిట్టి.

"పెళ్ళికి మా ముత్తాత బుల్లాడికంటె కొంచెం పెద్దవాడు" అన్నాడు బావ. చిట్టి నవ్వటం ఆపింది.

"ఆ పెళ్ళికి—" అని బావ ఏదో చెప్పబోతుంటే బుల్లాడు వచ్చి, "ఆ పొలాలన్నీ ఏమైనయి బావా?" అన్నాడు.

"అక్కడే ఉన్నై. ఇంకా పెరిగినై కూడానూ" అన్నాడు బావ.

"అవన్నీ యిప్పుడు నీవేనా?" అన్నాడు బుల్లాడు.

"కావు మా ముత్తాతకు ముప్ఫయిమంది మునిమనమలం" అన్నాడు బావ.

"ఆ పొలం అంతా పంచుకున్నారా?" అన్నాడు. బుల్లాడు.

అందులోనూ ఒక్కొక్కనికీ నూరోవంతుకూడా రాలేదు. చెబుతా వినండి. మా ముత్తాత గుడికట్టించి, గుడికింద కొంతపొలం ఇచ్చేశాడు. ఊళ్లో ఒక మంగలివాణ్ణి, ఒక చాకలివాణ్ణి, ఒక కుమ్మరిని, ఒక కమసాలివాణ్ణి, పెట్టి వాళ్ళందరికీ తలారెండెకరాలూ యిచ్చేశాడు. బీదబ్రాహ్మలందర్నీ చేర్చి వాళ్ళకి భూదానం చేశాడు" అన్నాడు బావ.

"మీ ముత్తాత చాల మంచివాడే" అన్నది చిట్టి.

ఆయన ఊళ్ళో ఒక బోగందాన్ని కూడా తెచ్చిపెట్టి దానికి యాభై ఎకరాలు రాసిచ్చాడు. ఒక రెండంతస్తుల మేడకూడా కట్టించి పెట్టాడు" అన్నాడు బావ.

"ఎబ్బే ! మీ ముత్తాత చెడ్డవాడు" అన్నది చిట్టి ఆముదం తాగిన మొహంపెట్టి.

"వినండి!" అన్నాడు బావ. మా ముత్తాత పెళ్ళికి సరుకులందించటానికి గాను ఒక కోమటిని నియమించారు. ఆ కోమటి దక్షిణాదివాడు. మాముత్తాత పెళ్ళి చాలా వైభవంగా జరిగింది."

"ఎన్నివేలు ఖర్చుపెట్టారు ?" అన్నది చిట్టి.

"ఒక వెయ్యిరూపాయలు ఖర్చయిఉంటై" అన్నాడు బావ.

"అంతేనా! నీ పెళ్ళికే నాన్న వెయ్యిరూపాయలు ఖర్చుచేశాడు గదా!" అన్నది చిట్టి.

"అప్పటి రోజుల్లో వెయ్యిరూపాయలంటె చాలా ఎక్కువ. పట్నం నుంచి నూరురూపాయల మందుగుండు సామాను తెచ్చారు. సదస్యం నాడు

– మవందల రూపాయలు సంభావన ఇచ్చారు. గృహప్రవేశం నాడు వెయ్యిమంది భోజనాలు చేశారు. ఇదీ పెళ్ళికొడుకు వారివేపు ఖర్చు. రెండు వేపుల వాళ్ళకి కావలసిన బట్టలూ, నగలూ, సరుకులూ సమస్తమూ కోమటాయనే కొన్నాడు. ఈ పెళ్ళిలో కోమటి బోలెడంత డబ్బూ, వస్తుసామగ్రీ, బట్టలూ, బంగారమూ కూడా వెనకేశాడు. ఇదిపెట్టి ఆయన మా ఊళ్లో చిన్న చిల్లర దుకాణం పెట్టాడు: మొదట్లో ఈ చిల్లర దుకాణం ఊళ్లోఉండే అలగా జనానికి ఉపయోగపడింది. వాళ్లు కొనే దమ్మిడీ చింతపండులోనూ, దమ్మిడీ మిరపకాయల్లోనూ, దమ్మిడీ ఉప్పులోనూ కోమటికి సగానికి సగం లాభం.

“కోమటికి పెద్ద గిరాకీ ఏమి అంటే మా ముత్తాత ఉంచుకున్న భోగంది. ఆవిడ రకరకాల చీరెలూ, నగలూ, అగరువత్తులూ, అత్తర్లు కోమటి ద్వారా తెప్పించుకునేది. వీటిల్లో కోమటి నుంచి లాభం చేసేవాడు. ఇదిగాక కోమటి చిన్న చిన్న రైతులకూ వాళ్ళకీ కొట్లో ఖాతాలు పెట్టేవాడు. తప్పుడు లెక్కలు రాసేవాడు. పంట రాగానే ధాన్యం కొలుచుకునేవాడు. డబ్బు తీసుకోనకుండా ధాన్యం కొలుచుకొనడంలో కోమటికి మరింత లాభం ఉండేది. ఆ రోజుల్లో కోమటిని ముష్టివాణ్ణి చూసినట్టు చూసేవాళ్ళు. ఎందుకంటే అందరిదగ్గర వినయ విధేయతలుగా ఉండి చెయ్యి చాచి అడిగి న్యాయంగా రావలసిన దానికన్నా ఎక్కువ పుచ్చుకునేవాడు.

“మా తాతగారి కాలంనాటికి కోమటి ముసలాడైనాడు. నాలుగైదు వేలు పోగుచేశాడని చెప్పుకునేవాళ్ళు. కాని ఆ ఎర్రిపంచె తప్ప కట్టేవాడు కాడు. ఆయన కిద్దరు కొడుకులు. పెద్దవాడు బళ్లసరుకులవ్యాపారం ప్రారంభించాడు బెల్లమూ, చింతపండూ, కందా, పెండలమూ, ఉల్లిపాయలూ — ఇటువంటివి తానే తెచ్చి ఊళ్లో అమ్మినంత అమ్మి మిగిలినవి దుకాణంలో పెట్టించి తమ్ముడిచేత అమ్మించేవాడు. ఊళ్లో ధాన్యం కొని బస్తీకి పట్టుకెళ్ళి మగపట్టించి అక్కడే అమ్మేసేవాడు. చిన్నవాడు సన్న సన్నగా వడ్డీవ్యాపారాలు ప్రారంభించాడు. రోజులు కాస్త మంచిని పడేటప్పటికి మావూరు పెరగటం మొదలు పెట్టింది. ఊళ్ళో కాస్త కలవాళ్ళు ఒళ్ళుతెలియని ఖర్చులుచేసి, ఆ తరాని కాతరము ఆస్తి పంపకాల మీద తరిగిపోతూ ఉన్న కొద్దీ దాయాదుల తగాదాలు పెంచుకొని కోర్టుల కెక్కి ఉన్నదికూడా తగలేసుకోవటం మొదలుపెట్టారు. కుటుంబాలు పెరుగు

తున్నకొద్దీ వ్యవసాయంమీద బతకటం కష్టసాధ్యమై చదువులకూ, ఉద్యోగాలకూ ఎగబడవలసి వచ్చింది. ఊళ్ళో రైతులు పెరిగారు. మధ్యతరగతిలో ముందాలోచనలేని మూర్ఖులు తమ తదనంతరం పిల్లలేమవుతారో అనే ఆలోచనైనా లేకుండా రెండు చేతులా అప్పుచేసి జూదాలాడి, ముండలకు పెట్టి ఒళ్ళెప్పై తెలీకుండా ఖర్చుచేసేశారు. ఇదంతా కోమటికి చాలా లాభించింది. కోమటి బిడ్డలు పెద్ద వ్యాపారస్తులేకాక వడ్డీ వ్యాపారస్తులుకూడా అయినారు. బీద రైతు లందరూ వాళ్ళ బాకీదార్లే, ఊళ్లో పెద్ద కుటుంబాలన్నీ వాళ్ళకి ఋణపడ్డనే.

"మా తాత తనకు వచ్చిన ఆస్తిలో అయిదోవంతుకూడా పిల్లలకు దక్కనివ్వలేదు. మీరు చెబితే నమ్మరు. మా తాతకు దస్కతు చెయ్యటం రాదు. తనపిల్లల కింత చదువన్నా చెప్పించలేదు. మానాన్న మెట్రిక్యులేషను దాకా చదివి తాలూకా ఆఫీసు గుమస్తాగా చేరాడు. అందరూ తలోదారీ అయినారు.

"మావూరి కోమట్లుకూడా తలోదారీ అయినారు. ఒకడు పట్నంలో నగల వ్యాపారం చేస్తున్నాడు. మరొకడు గుంటూరులో పొగాకు వర్తకుడు. ఇంకోడు బెజవాడలో బియ్యం మరలు కంట్రాక్టు తీసుకొని కనపడనిలాభాలు తీస్తున్నాడు. మా వూరికిమాత్రం సుబ్బయ్య మిగిలాడు. సుబ్బయ్య తండ్రి పాతిక వేలు పెట్టి మావూళ్లో బ్రహ్మాండమైన మేడ కట్టించాడు. దాన్ని అద్దాల మేడ అంటారు సుబ్బయ్య తండ్రి మొన్న మొన్నటిదాకా చెప్పతరం గాని వడ్డీవ్యాపారం చేశాడు. అన్నీ మార్వాడీ వడ్డీలు. బీదవాళ్ళకిచ్చే తక్కువ మొత్తాలమీద ఎక్కువవడ్డీలు. ఎందరికొంపలు తీశాడో తెలీదు. ఊళ్ళో పడి పన్నెండిళ్లు కొన్నాడు. అయిదారు సొంతాన కట్టించాడు. మా వూరికి మునిసిపాలిటీ వచ్చినతరువాత సుబ్బయ్య తండ్రి లేకుండా పురపాలక సంఘంలేదు. అట్లాకూడా డబ్బు దోచాడు.

"సుబ్బయ్యా, సుబ్బయ్యమేనత్త కొడుకు బంగారయ్యా, మా బాబాయీ కలిసి చదువుకున్నారు. 1921 లో గాంధీఉద్యమం వచ్చినప్పుడు మా బాబాయీ బంగారయ్యా కలిసి చదువులు మానేసి ఖద్దరు వేసుకున్నారు సుబ్బయ్య మట్టుకు అందులో చేరలేదు. బంగారయ్య మాటేమో గాని మా బాబాయి తనకున్న కొస్త ఆస్తీ తగలేసుకున్నాడు. సుబ్బయ్య తండ్రి చేసిన వడ్డీవ్యాపారం అందుకున్నాడు. 1930 లో మా బాబాయి సుబ్బయ్యను అడి

గాడు: ఈసారన్నా ఉద్యమంలోకి వస్తావా అని. సుబ్బయ్య, మాకు ఉద్యమా లెందుకు, బాబూ! పెద్దలు మీరంతా ఉన్నారుగా, ఉద్యమం నడపండి. మీ వెనక మేమూ ఉన్నాంలే ” అన్నాడు.

“కిందటిసారి కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం వస్తూనే వడ్డీవ్యాపారస్తుల నడుము విరగ్గొట్టింది. డబ్బు కాటకంమూలంగా సుబ్బయ్య ఎన్నోలక్షల విలువైనఆస్తులు అంటగట్టుకొని లాభాని కమ్ముకున్నాడు. కాని ఇప్పుడు కాంగ్రెసు తనపొట్ట మీద కొట్టిందని కాంగ్రెస్‌ను దుమ్మెత్తిపోశాడు. మా బాబాయికీ సుబ్బయ్యకూ ఓనాడు పెద్దయుద్ధమయింది కూడాను.

“కాంగ్రెసు పదవిలోకి వచ్చేవరకు సుబ్బయ్య అటు ప్రభుత్వోద్యోగులను ఒకకంట కనిపెట్టే ఉన్నాడు: కాంగ్రెసు పరిపాలన ప్రారంభం కాగానే గాంధీటోపీ ఒకటి సంపాదించి కొన్ని ఖద్దరుగుడ్డలుగూడా చేర్చాడు ఇంటి మీద కాంగ్రెసు జెండాకూడా ఎత్తాడు.

“యుద్ధం వచ్చింది. యికనేం సుబ్బయ్యపంట పండింది. ఖద్దరు టోపీ అవతల పారేశాడు. మంచిమంచి సూట్లు కుట్టించాడు. మద్రాసుచుట్టూ తిరిగాడు. ఆ అధికార్లను చూచాడు. ఈఅధికార్లను కట్టుకొని ఏవేవో కంట్రాక్టులు సంపాదించాడు. దొంగవ్యాపారస్తులతో చేరి లక్షలు సంపాదించాడు. ఒక కేసులో పట్టుబడి వెయ్యి రూపాయలు జరిమానాకూడా ఇచ్చుకున్నాడు.

“యుద్ధం జరిగిన కాలములో సుబ్బయ్య మా బాబాయికి చాలా సహాయము చేశాడు. కాని మా బాబాయికి సుబ్బయ్య చేసే పనులు రుచించేవి కావు బంగారయ్యతోకూడా మా బాబాయికి చెడిపోయింది. బంగారయ్య పోయి కమ్యూనిస్టుల్లో చేరాడు. అయినా మా బాబాయికి సుబ్బయ్యను చూస్తేకన్న బంగారయ్యను చూస్తేనే ఎక్కువ కోపంగా ఉండేది.

“ఇది ఇట్లా ఉండగా ఇంకో చిత్రం జరిగింది. మా వూళ్ళో వెంకయ్య అనే ఒక పెద్ద మోతుబరి ఉన్నాడు. డెబ్బై ఎకరాల ఆసామీ. ఆయనకొడుకు వెళ్ళి కమ్యూనిస్టుల్లో చేరాడు. సుబ్బయ్య కొడుకూ వెంకయ్య కొడుకూ చిన్నప్పటినుంచి స్నేహితులు. వెంకయ్య కొడుకు సుబ్బయ్య కొడుకును కూస్తా కమ్యూనిస్టుల్లో చేర్చాడు. ఈ సంగతి తెలియగానే సుబ్బయ్యకెక్కడలేని దుఃఖమూ వచ్చింది. ఒక్కడే కొడుకు తను సంపాదించిన లక్షలన్నీ ఏం గాను ? కొడుక్కు నయానా భయానా చెప్పి చూచాడు. లాభం

లేకపోయింది. సుబ్బయ్య బంగారయ్యను తిట్టాడు. పనిపెట్టుకుని వెంకయ్యను కూడా తిట్టాడు. వెంకయ్య సుబ్బయ్యను ఓదార్చి, నాకొడుకూ చెడిపోయిన వాడే నన్నేం చెయ్యమంటావు. ఈ కాలపు వెధవల కిట్లా పుట్టుకొస్తున్నది" అన్నాడు.

సుబ్బయ్య దొంగవ్యాపారం చేస్తున్నమాట ఊళ్ళో అందరికీ తెలుసు. 'కమ్యూనిస్టులు సుబ్బయ్య దొంగతనం పట్టుకోకపోవడం సుబ్బయ్య కొడుకు కమ్యూనిస్టుపార్టీలో ఉండటం వల్లనే' అన్నారు.

" ఇంతలో ఒకరోజు ఒకచిత్రం జరిగింది. వెంకయ్య కొడుకు ఊళ్ళో బుర్రకథా, కూచిపూడి భాగవతమూ పెట్టించాడు రైతులకోసం. అది చూడ టానికి వెంకయ్యా, వాళ్ళ బలగం యావత్తు వెళ్ళారు. వెంకయ్యకూ కొడుక్కూ పడదుగనుక వెంకయ్య వెళ్ళడనుకున్నారు. కాని వెంకయ్య వెళ్ళాడు. అందర్నీ పిలుచుకునికూడా వెళ్ళాడు. కొడుక్కూ తనకూ తేడా లుంటే అవి తమ ఇద్దరిమధ్యనే. ఊళ్ళోవాళ్ళకి సంబంధం లేదు. ఊళ్ళో తన కొడుకు చేయించేది తను చేయించేదే. వెంకయ్య పెత్తనం మీదేసుకొని పందిరి కట్టించాడు. వచ్చినవారికి కూచునే సదుపాయాలు కూడా మధ్యాహ్నంనుంచి చేయించాడు.

" ఈ సంగతి తెలిసి సుబ్బయ్య అనుకున్నాడుగదా, నేనూ నా కొడు కుతో పైకి సఖ్యంగానే ఉంటాను. వెంకయ్యకు కొడుకుతో లేనిపేచీ, నా కొడుకుతో నాకెందుకు ? వా డడిగితే డబ్బుకూడా యిస్తాను. వాడి పెళ్లి వైభవంగా చేస్తాను " అనుకున్నాడు.

" ఆరాత్రి అటు బుర్రకథ జరుగుతున్న సమయంలో ఇటు కమ్యూ నిష్టు కుర్రవాళ్ళు సుబ్బయ్య దొంగతనం పట్టుకున్నారు. పట్టుకున్నవారిలో సుబ్బయ్య కొడుకుకూడా ఉన్నాడు. సుబ్బయ్య కొందరు రౌడీలను దొంగ మార్కెటు సరుకువెంట కాపలా ఉంచాడు. ఒకరౌడీ సుబ్బయ్య కొడుకు నెత్తిమీద కర్రపెట్టి బలంగా కొట్టాడు. ఇంతలో మిగిలిన వాళ్ళువచ్చి రౌడీని పట్టుకుని పోలీసులకు వప్పగించారు. పోలీసులను రౌడీలను వదలి వేశారు. సుబ్బయ్యమీద కమ్యూనిస్టులు పెట్టినకేసు ఏమయిందో తెలీదు.

"సుబ్బయ్యకొడుకు ఇరవైరోజులు మంచంలో ఉండి తెప్పరిల్లాడు, కొడుకు చస్తాడనే భయంతో సుబ్బయ్యకు మతిపోయింది. ఆఖరుకు కొడుకును చూడటానికి వెళ్ళాడు. కొడుకు సుబ్బయ్యకేసి చూడలేదు. నువ్వెవరవో నేనెరుగను. వెళ్లిపో" అన్నాడు. సుబ్బయ్య ఏడుస్తూ ఇంటికొచ్చాడు" అని కథ పూర్తిచేశాడు బావ.

"అంతేకావాలి సుబ్బయ్యకు, అంతే కావాలి" అన్నది చిట్టి కసిగా.

"ఏవోకబుర్లలో ఉన్నారే! అన్నానికి లేవోయ్!" అన్నాడు నాన్న!